

UiO : Nordisk institutt for sjørett

Det juridiske fakultet

Energilovgivning i EU og betydningen for norske kraftselskap

Catherine Banet

Førsteamanuensis, Ph.D

Petroleums- og energirett avdelingen

catherine.banet@jus.uio.no

KS Bedrift Energi

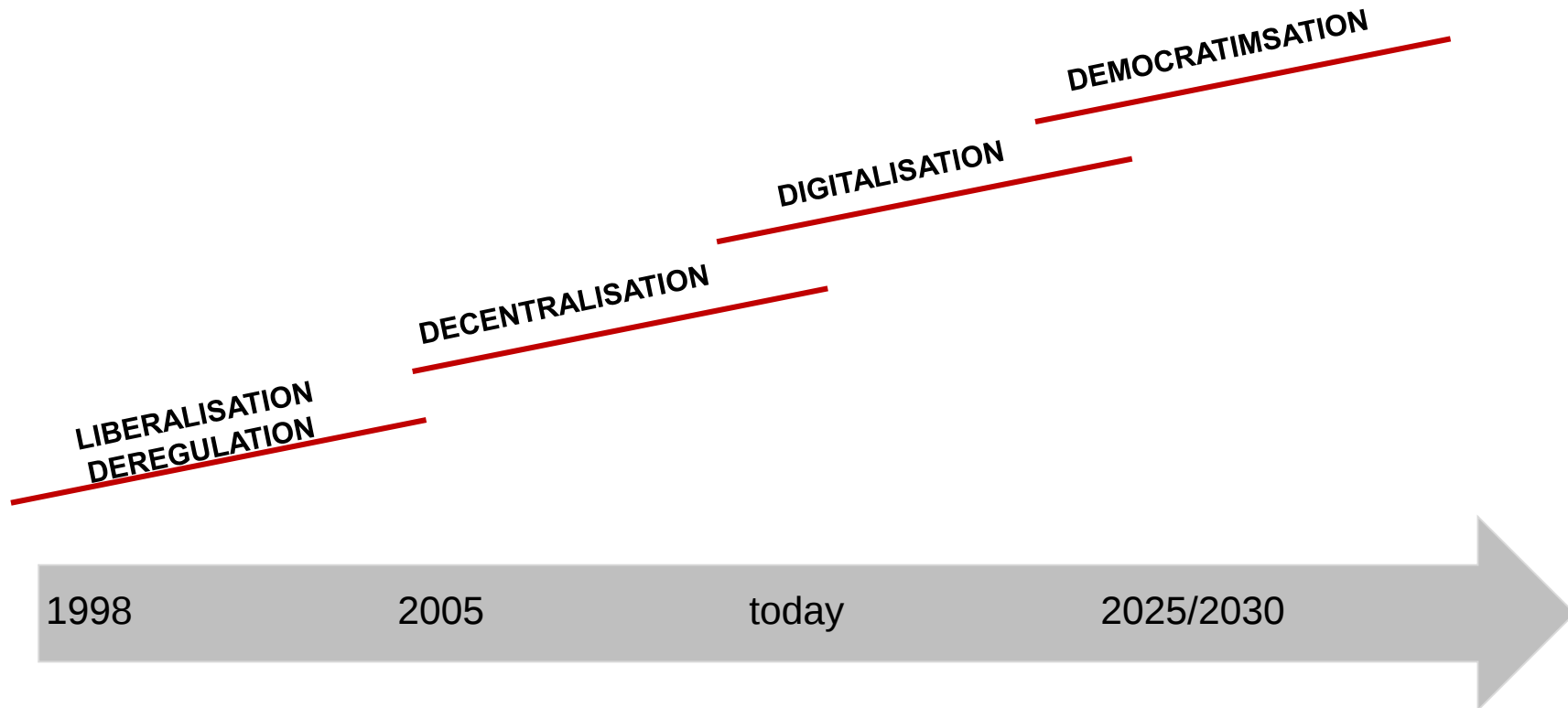
3. april 2019, Oslo

- 1. Hvordan EU-lovgivningen har påvirket nettselskapene**
- 2. Det som kommer: Ren Energi pakken. Status**
- 3. Visjon for nettselskaper: en sentral aktør av økende betydning**
- 4. Konkrete tiltak i EIDirektivet og ElForordningen**

Men først: det store bildet og de 4 Dene

1. Hvordan EU-lovgivningen har påvirket nettselskapene.

- Siden 1. elmarkedsdirektivet 2004
- Formålet: å etablere og utvikle et europeisk kraftmarked.
- Konkrete implikasjoner:
 - harmonisering av reguleringsprinsipper og reguleringsregimer.
 - det er satt særlig fokus på flaskehalser, tariffing, systemoperatørfunksjoner og nettplanlegging.
 - reguleringsmyndighetens rolle i godkjenning av metoder.
 - Økonomisk ramme for nettselskap
 - nye krav til selskapsmessig og funksjonelt skille mellom nettvirksomhet og annen virksomhet i integrerte kraftforetak

2. Det som kommer: Ren Energi tiltakspakken.

- Energy Performance in Buildings Directive
- Renewable Energy Directive
- Energy Efficiency Directive
- Governance of the Energy Union Regulation
- Electricity Directive
- Electricity Regulation
- Risk-Preparedness Regulation
- Regulation for the Agency for the Cooperation of Energy Regulators (ACER)

Status vedtagelse Ren Energi tiltakspakken:

Clean energy for all Europeans package - state of play (27 March 2019)

	European Commission Proposal	EU Inter-institutional Negotiations	European Parliament Adoption	Council Adoption	Official Journal Publication
Energy Performance in Buildings	30/11/2016	Political Agreement	17/04/2018	14/05/2018	19/06/2018 - Directive (EU) 2018/844
Renewable Energy	30/11/2016	Political Agreement	13/11/2018	04/12/2018	21/12/2018 - Directive (EU) 2018/2001
Energy Efficiency	30/11/2016	Political Agreement	13/11/2018	04/12/2018	21/12/2018 - Directive (EU) 2018/2002
Governance of the Energy Union	30/11/2016	Political Agreement	13/11/2018	04/12/2018	21/12/2018 - Regulation (EU) 2018/1999
Electricity Regulation	30/11/2016	Political Agreement	26/03/2019	Scheduled in May 2019	-
Electricity Directive	30/11/2016	Political Agreement	26/03/2019	Scheduled in May 2019	-
Risk Preparedness	30/11/2016	Political Agreement	26/03/2019	Scheduled in May 2019	-
ACER	30/11/2016	Political Agreement	26/03/2019	Scheduled in May 2019	-

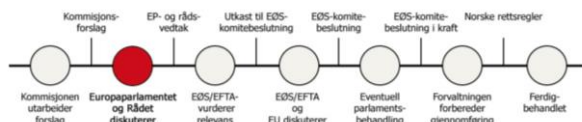
Fortgang under Østeriske presidentskaps (neste var Romania, valg i Europaparlamentet, ny Kommisjon).

Siste nytt

Europaparlamentets plenumsbehandling 26.3.2019 (enighet med Rådet)

Behandlende organ

Europaparlamentet og Rådet: behandler nye forslag

Sentrale momenter i Ren Energi Pakken

- Avkarbonisering av det europeiske elektrisitetssystemet.
 - mer fornybar energi
 - Energieffektivisering
- Videre harmonisering av de europeiske energimarkedet og felles løsninger.
 - større vekt på markedsmekanismer
 - større vekt på grenseoverskridende handel
 - bedre beskyttelse av konsumentenes rettigheter
- desentralisering av energiproduksjon og legger opp til mer robuste «demand response»-mekanismer

- Ny dynamikk og kontrollmekanismer under **styringssystemet** for Energiunion:
 - **Plankrav**: utarbeidelse av **integreerte energi- og klimaplaner**
 - **Rapporteringskrav**: nasjonale fremdriftsrapporter
 - **Kontrollmekanismer** («monitoring»): Kommisjonens vurdering av nasjonale planer, fremdrift og måloppnåelse (årlig State of the Energy Union)
 - **Justeringer** basert på tilbakemelding fra kontrollmekanismer.
 - **Langsiktige strategier**
 - Utarbeidelse av langsiktige strategier: innen 1. januar 2020, og deretter 1. januar 2029 og hvert 10. år (med en oppdatering hvert 5. år hvis nødvendig. Strategien må ha et 30 årsperspektiv.

3. Visjon for nettselskaper: en sentral aktør av økende betydning

- DSO som sentralt organ i energiomstillingen /avkarbonisering av energisystemet.
- Må sørge for integrering av desentralisert fornybareenergiproduksjon.
- Må sørge for integrering av nye teknologier: «demand-response», lagring/batterier.
- Balanseansvar (nærmest real-time). Flaskehalshåndtering.
- «sector coupling»: Gass ikke relevant for Norge. Kanskje fjernvarme, hydrogen?

FLEKSIBILITET

4. Nye bestemmelser i EIDirektivet, ElForordningen og Fornybardirektivet med betydning for nettselskapene.

Et utvalg!

- Ren Energi pakken viderefører bestemmelser knyttet til DSO, bl.a. regler om skille mellom nett og produksjon/omsetning. Likevel:
 - **Klargjøring** av DSOenes oppgaver.
 - **Nettutviklingsplanene** skal vise hvordan DSO bruker forbrukerfleksibilitet ("demand-response"), energieffektivitet, lagring osv. som alternativ til nettutbygging. (Art. 32.3, EIDirektivet)
- Bedre prosedyrer for **samhandling mellom TSOer og DSOer**
 - «*DSOs shall cooperate with TSOs for the effective participation of market participants connected to their grid in retail, wholesale and balancing markets. Delivery of balancing services stemming from resources located in the distribution system shall be agreed with the relevant TSO...*»
 - **Regionale operasjonssentre (ROC)**: formålet er å intensivere eksisterende samarbeid på tvers av landegrensene mellom TSOer. Disse organene skal overvåkes av nasjonale regulatorer og av ACER.

- **EU DSO Entity = et nytt DSO-organ**
 - skal fremstille forslag til såkalte **Network Codes på distribusjonsnivået**, detaljerte regler som bl.a. tariffing i nettet.
 - Network Codes skal deretter legges frem for ACER.
 - prosedyrer for stemmegivning i dette organet
 - Hvilken rolle for Norge? Tilsvarende ENTSO-E? Risiko for begrenset innflytelse i organet.

- **Lokal fornybar energiproduksjon og lokalt nett:**
 - Alle aktører får balanseansvar (med unntak av plusskunder):
 - grensen for installert effekt før balanseansvar inntreffer, 500 kW. For høy grense?
 - forslagene knyttet til «energy communities» / energisamfunn
 - = lokale samfunn som produserer, distribuerer og omsetter egen energi.
 - Mange eksempler i utlandet, med stor suksess. Eks. kooperativer.
 - Eierskapsstruktur til energisamfunn og mulig deltagelse for kommuner. Mulig i andre land.
 - Forhold mellom nettselskap og «energisamfunn»?
 - Kan energisamfunn driver eget nett og forhold igjen til etablerte nettselskaper?
 - Knytter seg også til digitalisering: blockhain, P2P energy trading.

- små volumer av lokalt produsert fornybar energi vil ha **forrang** i nettet. I praksis?
 - Også lokale energisamfunn
 - regelen om opphevelse av forrang og prioritert aksess
- **Plusskundeordning**: forsterket bestemmelser.
- **Integrering av lading for elbiler** (offentlig og privat)

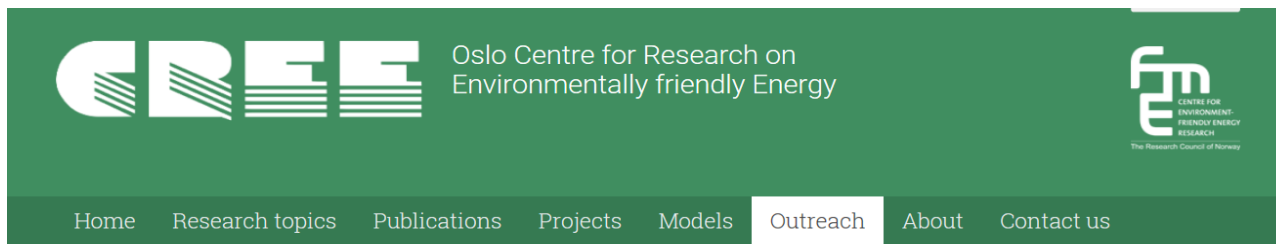
«MSs shall provide the necessary regulatory framework to facilitate the connection of publicly accessible and private recharging points to the distribution networks. MSs shall ensure that DSOs cooperate on a non-discriminatory basis with any undertaking that owns, develops, operates or manages recharging points for electric vehicles, including with regard to connection to the grid.» (Art. 33.1 EUDirektivet)
- **Lagring / batterier**:
 - Skal nettselskaper eie lagringskapasitet eller ikke? Bør det forbys eller tillattes under spesifikke vilkår (fleksibilitet). Lagring bør være et markedsprodukt.
- **Aggregatorer**
 - små fornybarprodusenter benytter seg av aggregatorer for å selge produksjon videre
 - Ulike modeller per i dag i Europa. Måte å komme seg på markedet.
 - Blir de balanseansvarlige?
 - Får de en fordelaktig behandling i regelverket? Jf. prinsipp om at markedssignaler skal styre valg for å oppnå velfungerende løsninger.

- Generelt, fokus på fleksibilitet:
 - «MSs shall provide the necessary regulatory framework to allow and provide incentives to distribution system operators to **procure flexibility services, including congestion management** in their areas, in order to improve efficiencies in the operation and development of the distribution system. In particular, the regulatory framework shall ensure that DSOs are able to procure such services from **providers of distributed generation, demand response or energy storage** and shall **promote the uptake of energy efficiency measures**, where such services cost-effectively alleviate the need to upgrade or replace electricity capacity and support the efficient and secure operation of the distribution system. **DSOs shall procure such services** in accordance with transparent, non-discriminatory and market-based procedures.» (Art. 32.1, EIDirektivet)

- **tariffering i nettet:**
 - Mot mer hamonisering.
 - Jf. Norge og innføringen av effekttariffer.
 - Hvordan tariffering påvirker forbruk / demand response og valg av teknologi.
 - Organiseringen på distribusjonsnivå er svært ulik mellom europeiske land.
 - Tariffering tilpasset nasjonale og lokale forhold.
 - Behov for å oppbevare nasjonale handlingsrommet til å fastlegge tariffer og andre bestemmelser på distribusjonsnivå (KS bedrift)

Konklusjon: EØS-relevans og tilpasningsrom

- EØS-relevans av revidert regelverk: ingen tvil.
 - = svært begrenset tilpasningsrom
 - Høy detaljgrad.
 - Mange bestemmelser bør presiseres.
- EØS-relevans av styringssystemet for Energiunion: lite tvil, men kan diskuteres.
 - Mulig tilpasningsrom.

Outreach

All Events

Seminars

■ 2019

■ 2018

■ 2017

■ 2011-2016

Seminar on Electricity Market Design

"Electricity networks and their operators in a time of change"

Registration

Time and place: Apr. 4, 2019 12:00 PM - 5:00 PM, Faculty of Law, University of Oslo, "Kjerka", Karl Johansgt. 47, Oslo

[Add to calendar](#)

The seminar is free of charge, but registration is mandatory.

Registration deadline: Friday, 29 March

[Program as PDF](#)

About the seminar:

Changing patterns in electricity generation and consumption raise tremendous challenges for transport and distribution infrastructures and their operators. The electricity networks remain the backbone of the electricity system, but are going through important adaptations. Not least, grid operators will need to increase cooperation, while they also may become competitors in supplying grid services and making use of flexibility. The evolution of electricity networks and their operators is among the central issues in current electricity market reforms.

During the seminar, the following questions will be discussed:

- Which options are available to governments when designing new market rules?
- Between increased regional and European grid integration on the one hand and multiple local initiatives on the other hand, what will be the importance of

https://www.cree.uio.no/outreach/events/seminar/2019/seminar_juss_electricity_market_v2019.html

Takk for oppmerksomheten!

catherine.banet@jus.uio.no

<http://www.sustainableenergylaw.blogspot.com/>

catherinebanet

Catherine Banet